

ZASŁUŻENI DLA ELEKTROTECHNIKI (CZ. 6) – WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE

W szóstej już części cyklu artykułów o wybitnych naukowcach, inżynierach, technikach i działaczach w zakresie szeroko pojętej elektrotechniki, upamiętnionych jako patroni ulic, instytucji, miejsc publicznych, pomników i innych form, przedstawiamy województwo mazowieckie. Przypomnijmy, że artykuł publikujemy za zgodą Kolegi Dariusza Świsulskiego oraz jego studentów z Wydziału Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej, którzy opracowali temat w ramach przedmiotu Historia techniki (semestr 1, studia niestacjonarne 2. stopnia, kierunek elektrotechnika).

W Warszawie – stolicy Rzeczypospolitej Polskiej oraz w pobliskich miejscowościach na terenie województwa mazowieckiego jest wiele miejsc, upamiętniających polskich zasłużonych elektrotechników, którzy za swojego życia dokonali wielkich odkryć lub osiągnięć naukowych i zawodowych.

Prof. dr inż. Roman Podoski

Fotografia prof. Romana Podoskiego

Urodził się 15 sierpnia 1873 r. w Dąbrowicy (Galicja), zmarł 23 listopada 1954 r. w Zielonce k/Warszawy – pionier wprowadzania trakcji elektrycznej na kolei i w komunikacji miejskiej w Polsce, współzałożyciel i członek zarządu Stowarzyszenia Elektrotechników Polskich (od 1919 r.), członek honorowy Stowarzyszenia Elektryków Polskich (od 1939 r.), wieloletni członek zarządu i prezes (1929-1933) Oddziału Warszawskiego SEP, profesor Politechniki Warszawskiej, kierownik Katedry Kolejnictwa Elektrycznego i Prostowników, którą prowadził aż do śmierci.

Dla upamiętnienia osoby i osiągnięć profesora Romana Podoskiego w dziedzinie trakcji elektrycznej, w latach 60. odsłonięto tablicę pamiątkową na wschodnim pawilonie dworca

kolejowego Warszawa-Śródmieście, w pobliżu Pałacu Kultury i Nauki. W 1974 r. Stowarzyszenie Elektryków Polskich ustanowiło Medal im. prof. Romana Podoskiego, przyznawany za szczególne osiągnięcia naukowe oraz pracę zawodową i społeczną w zakresie rozwoju trakcji elektrycznej.

Tablica upamiętniająca prof. Romana Podoskiego i miejsce jej umieszczenia

Prof. dr inż. Jan Podoski

Fotografia prof. Jana Podoskiego

Urodził się 2 stycznia 1904 r. w Kijowie, zmarł 22 listopada 1998 r. w Warszawie. Syn prof. Romana Podoskiego, który równie dobrze jak ojciec zasłużył się dla elektryfikacji komunikacji miejskiej i dla metra warszawskiego.

Za rzekome szpiegostwo w latach 1949-1954 odbył karę pięciu lat pozbawienia wolności. Po 30 latach został całkowicie oczyszczony z tych zarzutów. Członek SEP od 1928 r., pierwszy prezes Oddziału Brytyjskiego SEP (1941-1943), członek honorowy SEP od 1969 r., honorowy obywatel m.st. Warszawy od 1993 r. Profesor i doktor honoris causa Politechniki Warszawskiej, był jednym z inicjatorów i propagatorów budowy metra, wiceprzewodniczącym Społecznego Komitetu Budowy Metra w Warszawie.

W uznaniu zasług prof. Jana Podoskiego dla budowy metra warszawskiego, w 1999 r. na stacji metra „Politechnika” odsłonięto tablicę pamiątkową. Tablica zawiera cytat wypowiedzi prof. Jana Podoskiego: „...*budowa metra przywróci Warszawie rolę wielkiej europejskiej metropolii, która się nam, Polsce, należy...*”.

Tablica upamiętniająca prof. Jana Podoskiego na stacji metra „Politechnika” w Warszawie

W 2003 r. prof. Roman Podoski wraz z synem Janem zostali również patronami ulicy w Warszawie w dzielnicy Śródmieście, która znajduje się w pobliżu Wydziału Elektroniki i Technik Informatycznych Politechniki Warszawskiej.

Fotografia ul. Romana i Jana Podoskich w Warszawie

Inż. Kazimierz Szpotański

Fotografia inż. Kazimierza Szpotańskiego

Urodził się w 1887 r., a zmarł w 1966 r. Współtwórca polskiego przemysłu elektrotechnicznego, pionier przemysłu aparatów elektrycznych, który w okresie 1918-1947 założył i prowadził największą Fabrykę Aparatów Elektrycznych w Polsce. Współzałożyciel, wieloletni członek zarządu i prezes w latach 1938-1946 Stowarzyszenia Elektryków Polskich. W 1969 r. został (pośmiertnie) mianowany członkiem honorowym SEP.

Uchwałą Zarządu Głównego SEP w dniu 20 listopada 1986 roku został ustanowiony Medal pamiątkowy im. inżyniera Kazimierza Szpotańskiego.

Na jego cześć jedną z ulic, przy której znajdowała się Fabryka Aparatów Elektrycznych w dzielnicy Wawer we wschodniej części Warszawy nazwano imieniem inż. Kazimierza Szpotańskiego. Przy ulicy postawiono głaz z tablicą upamiętniającą.

Głaz z tablicą upamiętniającą inż. Kazimierza Szpotańskiego

W sierpniu 2011 roku przed salą „C” Warszawskiego Domu Technika odsłonięto tablicę pamiątkową poświęconą inż. Kazimierzowi Szpotańskiemu.

Tablica pamiątkowa inż. Kazimierza Szpotańskiego na terenie Warszawskiego Domu Technika

Prof. Mieczysław Pożaryski

Fotografia prof. Mieczysława Pożaryskiego

Współtwórca i pierwszy prezes Stowarzyszenia Elektrotechników Polskich. Życie poświęcił pracując i wykładając w warszawskim instytucie politechnicznym (od 1915 r. Politechnika Warszawska). Wieloletni dziekan Wydziału Elektrycznego Politechniki Warszawskiej.

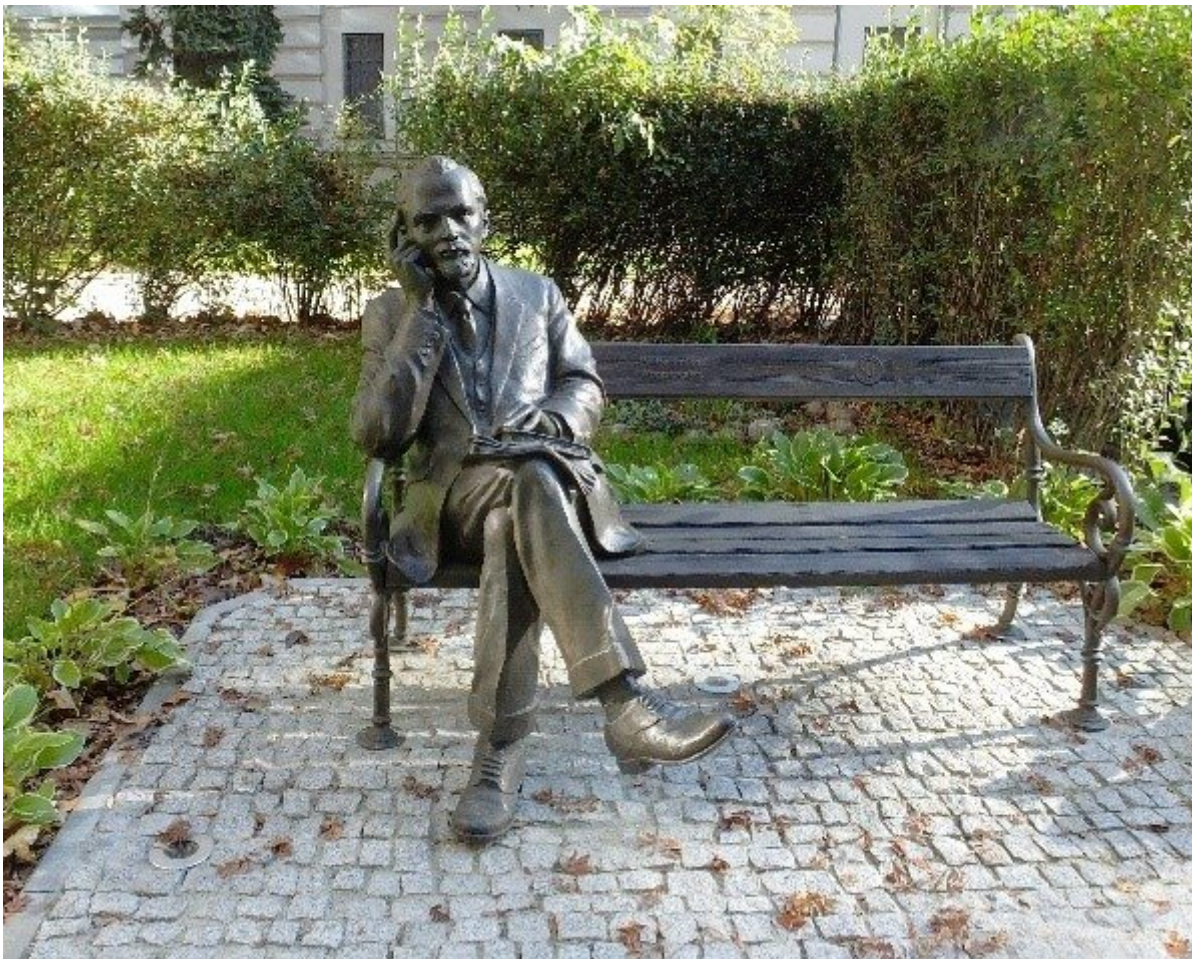
Uchwałą XX Walnego Zjazdu Delegatów Stowarzyszenia Elektryków Polskich w Bydgoszczy w dniach 27-29 czerwca 1975 roku został ustanowiony Medal pamiątkowy im. prof. Mieczysława Pożaryskiego z okazji przypadającej w 1975 roku setnej rocznicy urodzin profesora.

Na cześć prof. Mieczysława Pożaryskiego w 1961 roku nazwano jego imieniem jedną z ulic w dzielnicy Wawer.

ul. Pożaryskiego w Warszawie

Na terenie Politechniki Warszawskiej znajduje się pomnik prof. M. Pożaryskiego. Sylwetka profesora przedstawiona została w charakterystycznej dla niego pozie. Głowa podparta jest na prawej dłoni, lewa ręka przytrzymuje specjalistyczne czasopismo leżące na kolanach „Przegląd Elektrotechniczny”, którego był założycielem, a także podręcznik autorstwa profesora pt. „Naukowe podstawy elektrotechniki”.

Prof. Ignacy Mościcki

Fotografia prof. Ignacego Mościckiego

Trzeci Prezydent II Rzeczypospolitej Polskiej. Z wykształcenia chemik, ale zasłużył się również w elektrotechnice. Opatentował szklany kondensator wysokonapięciowy 50 kV na potrzeby własnego doświadczenia chemicznego polegającego na produkcji kwasu azotowego za pomocą energii elektrycznej.

Na cześć prof. Ignacego Mościckiego nazwano rondo w zachodniej części Warszawy.

Rondo prof. Ignacego Mościckiego w Warszawie

Powstał również pomnik upamiętniający prof. Mościckiego i jego dokonani przez gmachem głównym Wydziału Chemicznego na Politechnice Warszawskiej.

Pomnik prof. Ignacego Mościckiego na Politechnice Warszawskiej

Stał się on ponadto patronem zespołu szkół (liceum i technikum) w miejscowości Zielonka, która znajduje się na północny wschód od Warszawy.

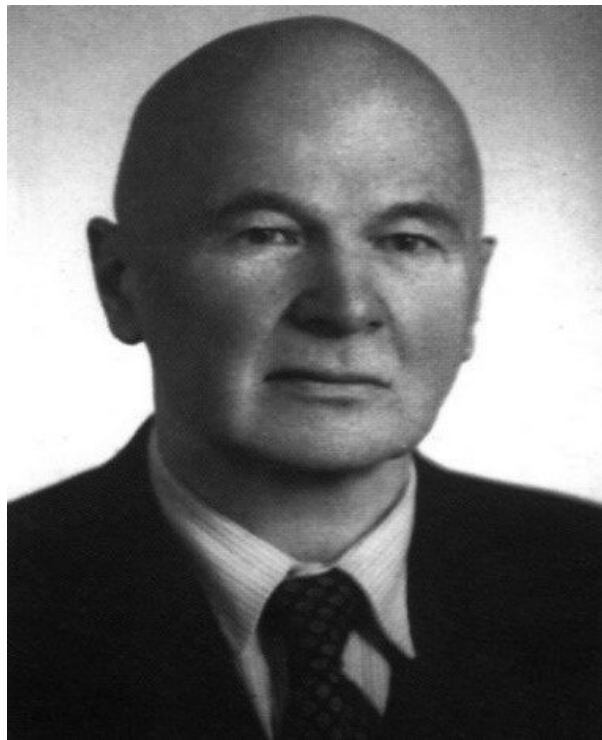
Zespół Szkół im. Prezydenta Ignacego Mościckiego w Zielonca

Jego imieniem nazwano również Instytut Chemii Przemysłowej im. prof. Ignacego Mościckiego.

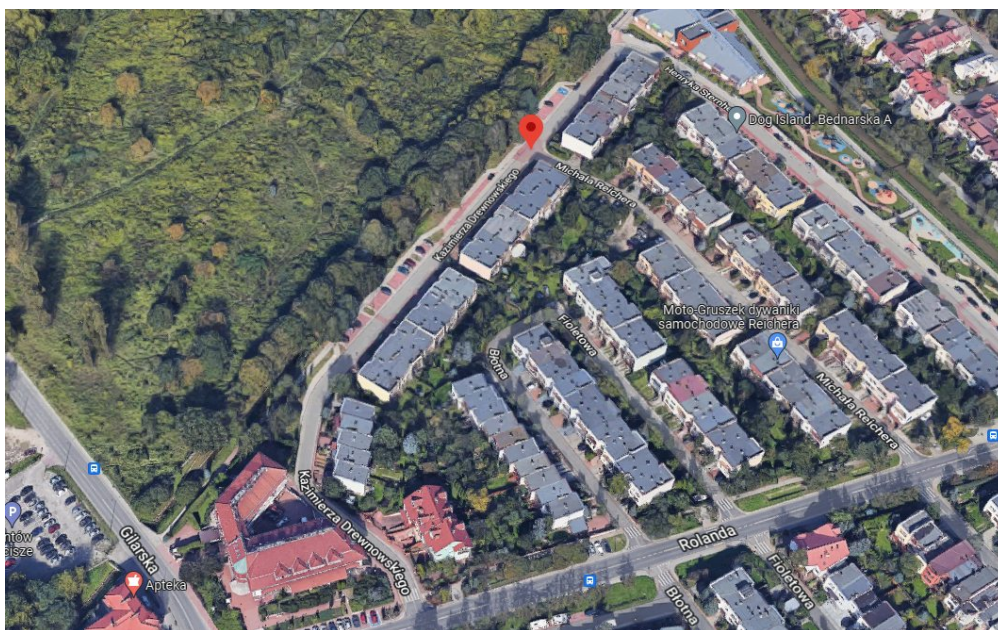
Instytut Chemii Przemysłowej im. prof. Ignacego Mościckiego

Kazimierz Drewnowski

Fotografia prof. Kazimierza Drewnowskiego

Adiunkt i kierownik Katedry Elektrotechniki na Politechnice Lwowskiej, profesor Politechniki Warszawskiej zajmujący się głównie tematyką wysokich napięć, budową maszyn oraz zastosowaniem elektryczności w górnictwie. Przez rok pełnił funkcję wiceprezesa SEP. Rektor Politechniki Warszawskiej, gdzie wykładał elektrotechnikę.

ul. prof. Kazimierza Drewnowskiego w Warszawie

Prof. Janusz Groszkowski

Fotografia prof. Janusza Groszkowskiego

Gdy w 1915 r. otworzono Politechnikę Warszawską, Janusz Groszkowski został jednym z pierwszych studentów tej uczelni, początkowo na Wydziale Mechanicznym, a później na Wydziale Elektrotechnicznym. Ukończył Politechnikę Warszawską (1919) i Oficerską Szkołę Łączności w Paryżu (1922). Przede wszystkim był znakomitym radioelektrykiem i elektronikiem. W 1929 roku, w wieku 31 lat został mianowany profesorem nadzwyczajnym Politechniki Warszawskiej, a w 1935 roku profesorem zwyczajnym (nominację profesorską wręczał mu Prezydent Ignacy Mościcki) oraz dziekanem Wydziału Elektrycznego.

Nazwisko prof. J. Groszkowskiego znajduje się na tablicy upamiętniającej grupę pracowników Politechniki Warszawskiej, którzy wzięli udział w akcji „V-1 i V-2”. Profesor przyczynił się w znacznym stopniu do rozszyfrowania system radiowego sterowania niemieckimi raketami V-1 oraz V-2.

Tablica członków akcji „V-1 i V-2”

Prof. J. Groszkowski stał się patronem Wojskowego Instytutu Łączności w 1997 roku.

Wojskowy Instytut Łączności im. prof. Janusza Groszkowskiego

Dla upamiętnienia długoletniej działalności prof. Janusza Groszkowskiego w Instytucie Tele- i Radiotechnicznym oraz wkładu twórczego dla rozwoju polskiej elektroniki, w 1988 roku przed wejściem głównym do Instytutu umieszczono popiersie profesora.

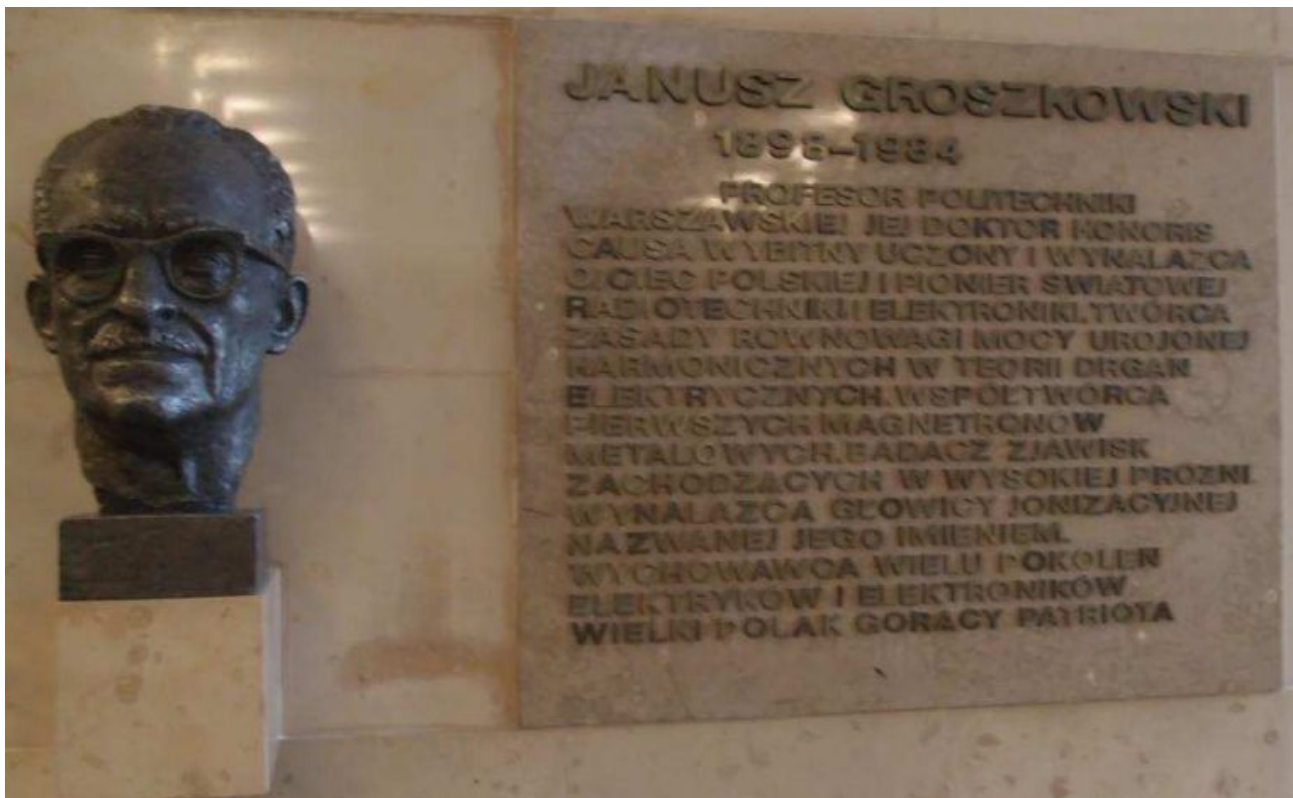

W Instytucje znajduje się również tablica upamiętniająca profesora.

Profesor Groszkowski został upamiętniony również przez Politechnikę Warszawską, gdzie uzyskał dyplom inżyniera oraz prowadził przez wiele lat zajęcia wykładowe. Obecny Wydział Elektroniki i Technik Informatycznych Politechniki nosi imię prof. Janusza Groszkowskiego.

W holu budynku znajduje się rzeźba przedstawiająca głowę profesora oraz poświęcona mu tablica.

Rzeźba profesora Groszkowskiego na terenie Politechniki Warszawskiej

Prof. Tadeusz Kahl

Fotografia prof. Tadeusza Kahla

Inżynier elektryk. Po studiach na Politechnice Warszawskiej pracował w Szefostwie Budownictwa Wojskowego, Inspekcji Elektrycznej m.st. Warszawy oraz w Elektrowni Warszawskiej, po II wojnie światowej w Warszawskiej Dyrekcji Odbudowy oraz jako doradca Zjednoczenia Energetyki.

Profesor Politechniki Warszawskiej, dziekan Wydziału Elektrycznego. W latach 1959-1961 prezes Stowarzyszenia Elektryków Polskich. Członek towarzystw naukowych. Autor i kierownik prac nad optymalizacją i niezawodnością sieci elektrycznych miast i zakładów przemysłowych.

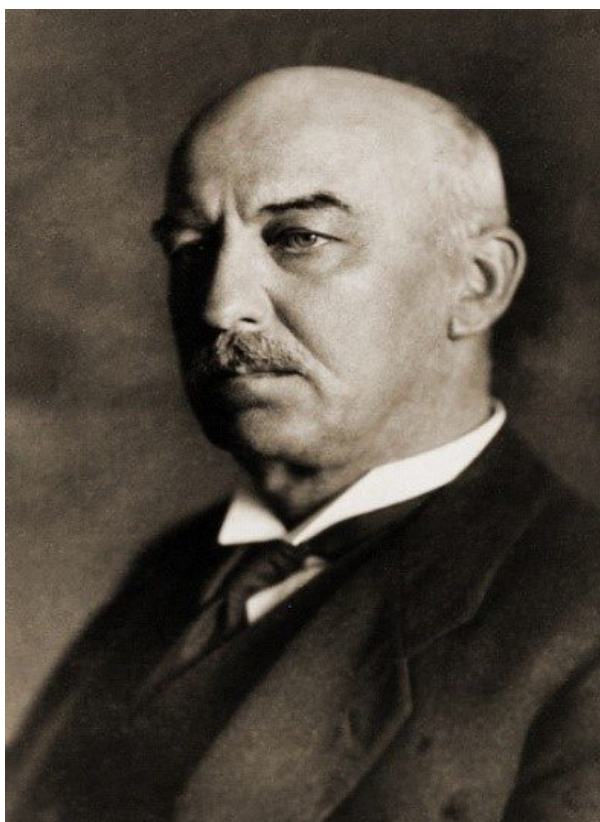
Współtwórca nowoczesnego układu sieci elektrycznej oraz oświetlenia Warszawy.

Na cześć prof. Tadeusza Kahla został nazwany skwer położony na Powiślu w Warszawie. Nieopodal skweru znajduje się Bulwar Warszawski, oraz popularne „schodki nad Wisłą”.

Skwer im. prof. Tadeusza Kahla w Warszawie

Prof. Gabriel Narutowicz

Fotografia prof. Gabriela Narutowicza

Pierwszy prezydent RP po odzyskaniu niepodległości w 1919 r., zamordowany w zamachu. Był konstruktorem oraz inżynierem. Zyskał sławę jako pionier elektryfikacji Szwajcarii. Kierował

budową wielu hydroelektrowni w Europie Zachodniej, m.in. we Francji, Włoszech i Szwajcarii. W 1907 r. został profesorem w katedrze budownictwa wodnego na Politechnice w Zurychu. W latach 1913-1919 pełnił tam funkcję dziekana. Był również członkiem szwajcarskiej komisji gospodarki wodnej.

Na cześć prof. G. Narutowicza powstał w 1923 roku plac w warszawskiej dzielnicy Ochota. W 2002 roku odsłonięto pomnik pierwszego Prezydenta RP. Podczas inauguracji przysięgę zamordowanego prezydenta odczytał aktor Krzysztof Kolberger. Obok monumentu ustawiono tablicę z informacjami o postaci Gabriela Narutowicza.

Pomnik Gabriela Narutowicza, na placu Narutowicza w Warszawie

opracowanie: **Szymon Prądzyński, Łukasz Sędzikowski**

Politechnika Gdańska, Wydział Elektrotechniki i Automatyki

semestr 1, studia niestacjonarne 2 stopnia, kierunek elektrotechnika

Projekt wykonany w ramach przedmiotu Historia techniki, semestr zimowy 2022/2023

Źródła:

[1] <https://pl.wikipedia.org>

[2] <https://www.google.com/maps>

[3] <https://ulicetwojegomiasta.pl/ulica/romana-i-jana-podoskich>

[4] Zdjęcia Autorstwa Adriana Grycuka - Praca własna, CC BY-SA 3.0 pl

[5] https://natemat.pl/131709_90-lat-historii-gabinet-moscickiego-nowoczesna-aranzacja-otobudynkow-w-ktorym-pracujemy

[6] <https://srodmiescie.um.warszawa.pl/-/skwer-tadeusza-kahla>

[7] https://www.wikiwand.com/pl/Kazimierz_Szpotkański

[8] <https://dzieje.pl/aktualnosci/warszawa-odslonieto-pomnik-prezydenta-ignacego-moscickiego>

[9] <https://www.google.com/maps> zdjęcia autorstwa użytkownika : brus li

[10] „Janusz Groszkowski w 120 rocznicę urodzin” aut. Prof. Dariusz Świsulski

[11]

<https://not.org.pl/aktualnosci/tablica-pamiatkowa-inz-kazimierza-szpotanskiego?department=centrala>